

I. BERNT, *Trsat*, litografija. Zagreb, Hrvatski državni arhiv

LIT.: V. Zlamalik, Osamdeset godina hrvatskog medaljerstva, u katalogu: I Memorijal Ive Kerdića, Osijek — Zagreb 1980. R.

BERNT, Ivan, slikar (Rijeka, 12. VIII. 1799 — ?). Bio je profesor riječke Škole crtanja (1823—46). Očuvana su dva njegova djela koja svjedoče o vrsnu crtaču: litografija u boji *Trsat* iz 1830 (Hrvatski državni arhiv u Zagrebu) i portret riječkog protomedika Ivana Cambierija, nastao oko 1830 (priv. vlasništvo M. D. Grmeka, Paris).

LIT.: B. Vižintin, Škola crtanja u Rijeci, Riječka revija, 1963, 12. — M. D. Grmek, Likovi naših liječnika u staroj portretnoj umjetnosti, Pro medico, 1972, 2. — B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća: slikarstvo — kiparstvo, Rijeka 1993. R.

BERSA, Bruno, kipar (Zadar, 1863 — 18. II. 1932). Služio kao poručnik u Splitu i Zadru. Bavio se povremeno slikarstvom, postao profesorom crtanja na Vojnoj akademiji u Innsbrucku. Potom studirao kiparstvo na Akademiji u Beču (E. Hellmer, C. Kundmann) i u Parizu. Po završetku studija predaje crtanje na vojnoj školi u Hranicama. Napustivši vojno zvanje, prihvaća mjesto profesora crtanja na gimnaziji u Zadru. Izlagao u Beču, Brnu, Münchenu, Splitu i Zadru. Radio portrete (N. Nardelli, general Pollak, dr. Botturo), kipove dalm. seljaka, kompozicije (*Časovi očaja*, *Robinjica*) i aktove.

LIT.: V. Kisić, Vajar Bruno Bersa, Savremeni, 1912, str. 79. Ž. D.

BERSA, Josip, arheolog (Zadar, 13. I. 1862 — 5. XII. 1932). Studirao i doktorirao u Grazu. Bio profesor gimnazije, zatim direktor Arheološkoga muzeja u Zadru (do 1928). Istraživao i obrađivao srednjovj. sakralne spomenike u Zadru.

BIBL.: L'arca della cappella di S. Anastasia nel Duomo di Zara, VjAHD, 1908, 31; *Ausgrabungen in Campo Colonna in Zara*, Jahrbuch für Altertumskunde der k. k. Zentralkommission, 1910; *Guida storico-artistica di Zara*, Trst 1926, i 1932; *Per la storia delle chiese di Zara (appunti)*, il Duomo, Atti e memorie della Società dalmata di storia patria, 1934, 3—4; *Dubrovačke slike i prilike 1800—1880*, Zagreb 1941. I. Pet.

BERTAPELLE → BRUTTAPELLE

BERTOL, Juraj, arhitekt (Zagreb, 27. XII. 1915). Diplomirao je na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1946. Sudjelovao na natječajima (za stambena naselja u Rijeci i Čakovcu, škole u Kranju, Dubravi, Podsusedu). Projektirao poslovne i stambene objekte, tvornice drvene industrije i domove zdravlja (Laboratorij imunološkog zavoda u Rockefellerovoj ul., knjižnica Istraživačkog instituta »Pliva« u Zagrebu). Z. Kol.

BERULIA → DONJA BRELA

BERVALDI, Josip, arheolog i povjesničar (Stari Grad na Hvaru, 30. XII. 1871 — Split, 6. VI. 1943). Studirao je u Rimu i Beču. Suradnik F. Bulića prilikom iskapanja u Solinu 1913. i 1915, kada je radio u Arheološkome muzeju u Splitu. Ubrzo se prestao baviti arheologijom i poviješću.

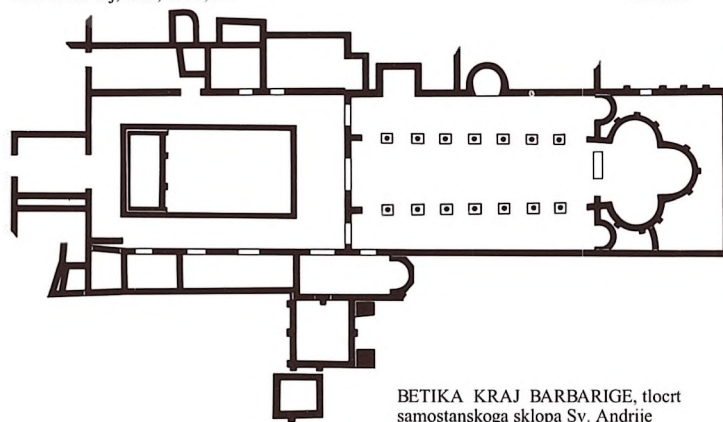
BIBL.: *Recensione di alcuni opuscoli riguardanti la questione di martiri Salonitani*, Bullettino ASD, 1907; *Tre bassorilievi sepolcrali nel museo di Spalato*, ibid., 1911; *Le basiliche urbane di Salona*, Römische Quartalschrift, 1912, 26; *Kronotaksa solinskih biskupa*, uz dodatak: *Kronotaksa spljetskih nadbiskupa od razorenja Salone do polovice XI vijeka*, Bogoslovska smotra, 1912, i 1913 (s F. Bulićem). N. Ci.

BESTAL, Anka, slikarica (Petrinja, 1861 — Zagreb, 16. IV. 1946). Učila je slikarstvo na Obrtnoj školi u Zagrebu (N. Mašić, V. Bukovac), a zatim na Akademiji u Münchenu. Nastavnica crtanja na Obrtnoj i Višoj djevojačkoj školi u Zagrebu. Slikala najčešće motive iz Zagreba i Zagorja. U nekim djelima osjećaju se utjecaji N. Mašića i V. Bukovca. Izlagala je u Zagrebu, Berlinu, Münchenu i Leipzigu. N. B. B.

BETIKA KRAJ BARBARIGE, arheol. kompleks na Z obali Istre. Obuhvaća rim. ladanjsku vilu, kasnoantičko-ranosrednjovj. građevine, starokršć. crkvu Sv. Agneze i samostanski sklop Sv. Andrije.

Jezgru samostanskoga kompleksa čini trolišna kapela s poč. V. st. (*cella trichora*), raščlanjena leženama i ukrašena višebojnim mozaikom; uništeni oltarni grob ukazuje na njezin prvotni memorijalni značaj. Trobrodna bazilika iz prve pol. V. st., u koju je uklopljena spomenuta kapela, ima pravokutan tlocrt; srednji brod je ukrašen višebojnim mozaičnim podom (motivi su istovjetni s onima u kapeli), s natpisima donatora u medaljonima. Stupovi su završavali kasnoant. korintskim kapitelima s arkadama, a od crkv. kamenoga namještaja nađeni su ulomci oltarnih ploča i dijelovi pregrade. U IX. st. dolazi do zamjene crkv. kamenoga namještaja, o čemu svjedoče nalazi pregradnih ploča, pilastara, te lukova ciborija ukrašenih na način predromaničke skulpture. Uz J stranu bazilike podignuta je u VII. st. krstionica s apsidom, iznutra polukružnom, izvana trokutnom, a J od nje u VIII. st. četverokutna grobna kapela. Z od bazilike u drugoj pol. V. st. izgrađen je samostan koji je s crkv. kompleksom povezan u cjelinu. Sačinjavaju ga atrij s cisternom, okružen porticima, glavni ulaz i brojne prostorije razmještene S i J od uzdužnih portika. Samostan je napušten u XIII. st.

LIT.: A. Gnirs, Römische Ansiedlungen in der Gegend zwischen Pola und Rovigno, MCC, 1901. — Isti, Frühchristliche Denkmale in Pola, Jahrbuch CC, 1906. — Notizie degli scavi (Roma), 1928, 6. — D. Rismondo, Dignano d'Istria, Ravenna 1937. — B. Marušić, Kršćanstvo i poganstvo na tlu Istre u IV i V stoljeću, Arheološki vestnik (Ljubljana), 1978. — B. Marušić i J. Šašel, De la cella trichora au complexe monastique de St. André à Betika entre Pula et Rovinj, ibid., 1986, 37. Br. Ma.

BETIKA KRAJ BARBARIGE, tlocrt samostanskoga sklopa Sv. Andrije

BETINA, selo na otoku Murteru. Prvi put se spominje u XVI. st. Uz obalu je poč. XVI. st. bila podignuta kula koju je gradio majstor Ivan Hrelčić. Danas nema traga toj građevini. Poč. XVII. st. sagrađena je, na mjestu ranije crkvice, župna crkva posvećena Sv. Frani, a gradio ju je majstor Antun Marušić. Crkva je preuređena i proširivana koncem XVII. i poč. XVIII. st., a sred. XVIII. st. graditelj Ivan Skoko podignuo je crkv. zvonik i kapelu pored glavnoga oltara.

LIT.: K. Stošić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941. — S. Kulušić, Murterski kraj, Murter 1984. Z. Gu.

BETLEHEM → JASLICE

BETTINELLI, obitelj dubrovačkih zlatara i kalupara (XVIII. st.). *Ivan Krstitelj* spominje se 1746. kao pomoćnik zlatara i kalupara Antuna Vitkovića u dubrovačkoj kovnici gdje radi sve do kraja 1748. Umire 1756. *Ivan Krstitelj ml.*, sin Ivana K., bio je 1746. poslan u Napulj i Rim na usavršavanje. Od 1749. do smrti 1769. radi u kovnici, gdje 1751. reže talir s likom Sv. Marije a 1751—69. vižline s oznakom »GB«, kao i škude, poluškode i perpere. Jedan je od najvažnijih dubrovačkih kalupara. *Miho*, zvan *Gobbo*, spominje se kao zlatar u Dubrovniku oko 1756—77. LIT.: M. Rešetar, Dubrovačka numizmatika, I, Sremski Karlovci 1924, str. 150, 195—198, 201—206, 273, 453. — N. Bezić-Božanić, Majstori Dalmacije, I, Split 1978. I. Le.

BEYER, Johann, slikar (Sauerwitz, Austrija, 6. II. 1801 — Graz, 14. II. 1876). Studirao je u Grazu i Beču, slikao oltarne slike za crkvu u Štajer-

L. BEZEREDI, *Oplakivanje*.
Zagreb, Moderna galerija

skoj, Koruškoj i Kranjskoj. U Zagrebu je boravio 1846. i 1847. Njegovih slika ima u crkvama u Cerju (1847), Pregradi (1847), Ivanić-Gradu (1848, 1849, 1850), Lijevoj Dubrovčaku (1851), Dugom Selu (1852), Voloderu (1855), Nartu (1856), Draganić-Šipku (1860) i u Dijecezanskomu muzeju u Zagrebu.

L. D.

BEZDANJAČA, pećina kraj Vrhovina blizu Otočca. Nekropola iz srednjega i kasnoga brončanog doba nađena je u kraškoj jami. Očuvani su kera-

mički i grobni prilozi kao i kulna mjesta. Nalazi u Bezdanjači uz autohtone elemente potvrđuju utjecaj istodobnih kultura srednjega Podunavlja.

LIT.: R. Drechsler-Bižić, Nekropola brončanog doba u pećini Bezdanjači kod Vrhovina, VjAM, 1980.

R. D. B.

BEZEREDI, Lujo, kipar, keramičar i slikar (Nova, Mađarska, 21. XI. 1898 — Čakovec, 20. IV. 1979). Završio je Učiteljsku školu u Čakovcu. Studirao je na Višoj pedagoškoj školi u Budimpešti. God. 1922. upisuje se

BETIKA KRAJ BARBARIGE, podni mozaik u srednjemu brodu bazilike

